

IV. INTERVIU

„MI-A PLĂCUT ÎNTOTDEAUNA SĂ CRED CĂ LIBERTATEA ÎNSEAMNĂ DREPTUL DE A LE SPUNE ALTORA ȘI CEEA CE NU VOR SĂ AUDĂ.”

Cosmin COSTAȘ

Nicolae Cîrstea: Domnule Costaș, vă mulțumesc pentru disponibilitatea dvs. de a discuta și de a transmite comunității juridice, prin intermediul unui portal la început de drum –www.universuljuridic.ro, câteva idei, sunt sigur foarte interesante și penetrante. Puteți să ne dați câteva repere ale activității dvs. profesionale și, de ce nu, personale?

Cosmin Costaș: Vă mulțumesc și eu pentru faptul că v-ați gândit la mine. În primul rând, pentru că sunteți la început, vă urez succes în dezvoltarea noului portal. În ceea ce mă privește, la început de februarie 2015, se împlinesc 10 ani de când am început un dublu traseu: pe de-o parte, acela de cadru didactic al Facultății de Drept din Cluj; pe de altă parte, acela de avocat. În puține cuvinte, după un deceniu cel puțin interesant, sunt partener și asociat coordonator al societății civile de avocați Costaș, Negru & Asociații și voi prelua, de la începutul semestrului II, cursul de Dreptul Finanțelor Publice la Facultatea de Drept din Cluj. În esență, sunt 10 ani din care nu regret nicio clipă și la capătul cărora am privilegiul de a face parte din două echipe extraordinare, atât la Facultate, cât și la societatea noastră de avocatură. Soția mea mi-a fost alături în toți acești ani, prilej pentru mine să-i mulțumesc din suflet. Iar de vreo doi ani încoace avem un motiv suplimentar de bucurie, fiul nostru Andres-Sebastian.

Nicolae Cîrstea: De la câștigarea primului proces în România de către dvs. (în contextul mult-mediatizat al taxei de primă înmatriculare) cum a evoluat activitatea dvs. profesională? A reprezentat acel moment un vârf al unei etape profesionale sau, din contră, avocatura și dinamica legislativă nu vă dau nicicum prilejul să vă plafonați?

Cosmin Costaș: Primul proces câștigat la Tribunalul Arad, pe 7 noiembrie 2007, rămâne întotdeauna o amintire plăcută. Îmi place să cred că n-a fost o întâmplare, soluția obținută venea la un an după ce publicasem, în Curierul fiscal nr. 11/2006, un comentariu al cauzelor maghiare cu aceeași problemă. A fost cred singurul proces în care

judecătorul (doamna Aurelia Cotuțiu) a cerut permisiunea părților să-și ia un răgaz de trei săptămâni pentru a citi toate hotărârile Curții de Justiție și întreaga doctrină, înainte să se pronunțe. Rezultatul: o soluție înțeleaptă, care a inspirat atât o atitudine – lupta contribuabililor cu fiscalul pentru respectarea drepturilor lor –, cât și o jurisprudență fertilă. Nu am rămas încremenit în timp, dimpotrivă. Cred că eu am obținut în 2008, la Judecătoria Cluj-Napoca, o soluție de anihilare a unei clauze abuzive dintr-un contract bancar, într-o vreme în care acest tip de cauze nu era „la modă”. Sau, ca să venim mai aproape, am obținut în decembrie 2013, la Curtea de Apel Cluj, o soluție de anihilare a unei ecotaxe de vreo 28 miliarde lei vechi (validată de Înalta Curte în octombrie 2014). Totul cu mult efort. Spre pildă, problema ecotaxei am discutat-o cu clienții din 2009, iar litigiul a durat un an extrem de intens la Curtea de Apel Cluj. Cred că și pe mine și pe colegii mei de la Costăș, Negru & Asociații dificultățile din sistemul juridic românesc ne obligă să progresăm, să încercăm să fim mereu în top. De pildă, acum suntem obligați să ne reorientăm spre domeniul penal în sprijinul clienților noștri, pentru că erorile legislative din vara anului 2013 transformă o bună parte din litigiile fiscale în litigii cu elemente de drept penal.

Nicolae Cîrstea: De la avocatură, la cadru didactic, până la colaborator al celor mai prestigioase periodice de specialitate și, de ce nu, prezent pe cele mai importante portaluri juridice cu opinii și expertize, dați senzația că ziua dvs. are mai mult de 24 de ore! Sau este un ritm normal pentru dvs.?

Cosmin Costăș: În timp, a devenit un ritm obișnuit. Mi-aș dori mai mult timp liber pentru mine și pentru familie, dar, câteodată, pur și simplu nu este posibil, pentru că timpul nu are prea multă răbdare cu noi. Le spun uneori studenților mei că dreptul este o amantă extrem de pretențioasă, care nu le lasă timp nici să respire. Aparent, nu-mi lasă nici mie. Poate doar editorii Revistei Române de Drept al Afacerilor să se fi gândit la un moment dat să-mi acorde mai mult spațiu, atunci când m-au exclus din colegiul de redacție fără explicații. Ceea ce vă pot spune însă este că, și după o zi de 25 de ore, mă simt mulțumit de ceea ce fac și-mi propun să o iau a doua zi de la capăt.

Nicolae Cîrstea: Sunteți un interlocutor direct, dar și un critic neiertător, aproape tăios, în lupta, uneori inegală cu statul, cu instituțiile sale ca profesionist! Sunteți la fel ca avocat sau ca și cadru didactic?

Cosmin Costăș: Mi-a plăcut întotdeauna să cred, așa cum spunea cineva, că Libertatea înseamnă dreptul de a le spune altora și ceea ce nu vor să audă. Din păcate, în România receptivitatea la feed-back a entităților publice, inclusiv a celor din sistemul judiciar, e nulă. Trăim vremurile unui autism judiciar în care, de cele mai multe ori, cel care îndrăznește să ridice vocea este privit ca un dușman al sistemului, inclusiv atunci când vine cu soluții. Eu încerc să-i educ pe studenții mei în acest spirit critic, determinându-i să-și pună și să pună probleme, să caute și să ofere soluții. Dacă ne urmăm destinul mioritic și acceptăm mereu lucrurile așa cum sunt, vom avea în continuare rezultatele de care, în multe rânduri, ne plângem. I-am spus unei domnișoare polițist, nu demult, că apărătorul nu e ficus în biroul organului de cercetare penală sau în sala de judecată și cred cu tărie în asta.

Nicolae Cîrstea: Sunteți titular la una dintre cele mai prestigioase facultăți de drept din România – Facultatea de Drept din cadrul Universității Babeș-Bolyai. Cum interacționați și cum îi pregătiți pe studenții dvs. având în vedere că în acest an, 2015, adunați 10 ani de experiență practică în calitate de avocat, dar și de cadru didactic?

Cosmin Costas: *E poate mai corect să spunem că voi fi titularul unor cursuri de drept financiar, drept fiscal și drept fiscal european la Facultatea de Drept din Cluj după retragerea, anunțată, a distinsului Profesor Mircea Ștefan Minea, care va împlini în câteva zile o frumoasă vârstă. Eu spun că am o relație bună cu studenții mei și că am reușit, în ultimii ani, să facem domeniul un pic mai atractiv. Experiența practică pe care o avem, eu și colaboratorii mei, oferă o pregătire de calitate. La o simplă lectură a Tax Magazine, cea mai nouă revistă dedicată exclusiv dreptului fiscal, veți vedea că studenții, masteranzii și absolvenții Facultății de Drept din Cluj scriu articole de substanță, provocatoare, de maximă actualitate. Intenția mea este aceea ca în viitorul apropiat să ne dezvoltăm împreună sub cupola unui Institut de Drept Fiscal la Cluj și să oferim studenților noștri nu doar prelegeri de calitate, dar și evenimente juridice la care să poată participa și din care să poată învăța.*

Nicolae Cîrstea: Cum vedeți, din cele două perspective, dinamica legislativă, care a ajuns aproape să nu ne mai mire, lipsa de coerență și predictibilitate, uneori, a legiuitorului?

Cosmin Costas: *Dinamică legislativă în sine nu e neapărat negativă. O bună parte din reglementări nici măcar nu sunt de sorginte națională, ci sunt receptări, mai mult sau mai puțin reușite, ale normelor Uniunii Europene. Problema este aceea că reglementarea legislativă se face de neprofesioniști, de oameni – atât din legislativ, cât și din executiv – care modifică de 10 ori pe an Codul Fiscal, dar care n-ar trece de examenul la Dreptul Finanțelor Publice. Cum să faci performanță cu un fost șef al fiscoi care spunea că o hotărâre a Curții de Justiție a Uniunii Europene în materie fiscală se aplică doar într-un litigiu concret? De 10 ani, eu n-am văzut niciun absolvent al Facultății de Drept din Cluj care să fie consilier juridic al vreunui organ fiscal și sincer nu cred că sunt studenții noștri nepregătiți. De aici încolo, opțiunile sunt simple: fie angajăm profesioniști în sistem sau, de ce nu, solicităm Facultăților de Drept, pe proiecte, să propună acte normative într-un anumit domeniu; fie continuăm în același ritm și acumulăm condamnări la instanțele europene.*

Nicolae Cîrstea: Din perspectiva cercetării fundamentale, pe care ați realizat-o în calitate de doctorand, și a lucrării apărute care are la bază această cercetare, este o realitate sau, mai degrabă, un deziderat încă în România dreptul la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil și/sau la un proces echitabil?

Cosmin Costas: *Procesul echitabil și termenul rezonabil sunt, din păcate, imense necunoscute pentru mulți magistrați și procurori. Scriam zilele trecute, pe un portal juridic, că unii procurori reinterpretează, mult dincolo de limita absurdului, regulile procesului echitabil. Din păcate, așa cum am menționat și în Dreptul la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, Consiliul Superior al Magistraturii s-a poziționat ca un veritabil lider sindical ce luptă împotriva dreptului părților la judecarea cauzelor într-un*

termen rezonabil. În lipsa unor sancțiuni pentru depășirea duratei rezonabile a procedurii, cei care suferă sunt avocații și justițiabilii. În general, regulile procesului echitabil sunt ignorate și asta ne descalifică, la nivel de sistem judiciar.

Nicolae Cîrstea: Din ce vă trageți seva necesară unei noi zile care s-ar putea să aibă mai mult de 24 de ore?

Cosmin Costas: În funcție de moment, dintr-o seară petrecută cu fiul meu, Andres, dintr-un pahar de vin, din succesul echipei favorite într-un meci de fotbal sau din câteva pagini ale unei cărți bune.

Nicolae Cîrstea: Câștigă doctrina românească postrevoluționară, cu un număr aparent infinit de apariții, o eventuală înfruntare cu doctrina interbelică și, eventual, antebelică (dinainte de primul război mondial)?

Cosmin Costas: Lupta noastră, a celor de azi, este extrem de dificilă. Dacă răsfoiești numere ale Pandectelor interbelice, constăți că în unele spețe, cu pledoarii redade integral, avocații și judecătorul aveau toți doctorate la Paris, la Roma. Litigiile erau mai puține, avocații aveau uneori 2-3 cauze, extrem de importante, într-un an de zile. Dar calitatea dezbaterii juridice era fantastică. După vreo 50 de ani de negură juridică în care dezbateră a lipsit, totul a început de la zero. E nevoie măcar de o generație pentru ca dreptul să evolueze, în rând cu societatea românească, și să fie mai aproape de spiritul juridic european, așa cum era în urmă cu 70-80 de ani.

Nicolae Cîrstea: Ce/cine va fi avocatul și profesorul Cosmin Flavius Costas peste 10 ani? Dar peste 20?

Cosmin Costas: Ați păstrat pentru final întrebarea cea mai grea. Uneori, mai glumesc la birou și le spun colegilor c-o să fiu pe o insulă din Caraibe, la soare. Cunoscându-mă pe mine însumi, mărturisesc acum că e aproape imposibil să fie așa. Îmi place prea mult ceea ce fac, profesional, ca să renunț. Sper ca și eu și dvs. să fim în 10 ani, în 20 ani, tot aici. Mai buni, mai înțelepți, mai optimiști, mai împliniți. Cu liniștea omului care face ce știe și știe ce face.

Nicolae Cîrstea: M-am bucurat să avem această discuție directă și sinceră. Voi parcurge cu interes opiniile dumneavoastră pe diversele canale media și publicistice. Și, de ce nu, poate chiar pe www.universuljuridic.ro.

Cosmin Costas: Vă mulțumesc și eu, încă o dată doresc succes Editurii Universul Juridic și dvs. personal cu noul proiect!